

Judikatūras krājums

TIESAS SPRIEDUMS (trešā palāta)

2020. gada 11. martā*

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu – Patērētāju aizsardzība – Direktīva 93/13/EEK – Negodīgi noteikumi patērētāju līgumos – Ārvalstu valūtā izteikts aizdevuma līgums – 4. panta 1. punkts – Visu pārējo līguma noteikumu ņemšana vērā, lai novērtētu apstrīdētā noteikuma negodīgumu – 6. panta 1. punkts – Valsts tiesas līguma noteikumu negodīguma pārbaude pēc savas ierosmes – Apjoms

Lietā C-511/17

par lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu atbilstoši LESD 267. pantam, ko *Fővárosi Törvényszék* (Galvaspilsētas Budapeštas tiesa, Ungārija) iesniedza ar lēmumu, kas pieņemts 2017. gada 18. jūlijā un kas Tiesā reģistrēts 2017. gada 21. augustā, tiesvedībā

Györgyné Lintner

pret

UniCredit Bank Hungary Zrt.,

TIESA (trešā palāta)

šādā sastāvā: palātas priekšsēdētāja A. Prehala [*A. Prechal*] (referente), Tiesas priekšsēdētājs K. Lēnartss [*K. Lenaerts*], kas pilda trešās palātas tiesneša pienākumus, tiesneši L. S. Rosi [*L. S. Rossi*], J. Malenovskis [*J. Malenovský*] un F. Biltšens [*F. Biltgen*],

ģenerālvokāts: E. Tančevs [*E. Tanchev*],

sekretāre: R. Šereša [*R. Šereš*], administratore,

ņemot vērā rakstveida procesu un 2019. gada 19. septembra tiesas sēdi,

ņemot vērā apsvērumus, ko sniedza:

- *UniCredit Bank Hungary Zrt.* vārdā – Z. Lajer un A. Szőke, kā arī J. Pettkó-Szandtner, *ügyvédek*,
- Ungārijas valdības vārdā – M. Z. Fehér, pārstāvis,
- Eiropas Komisijas vārdā – L. Havas un N. Ruiz García, pārstāvji,

noklausījusies ģenerālvokāta secinājumus 2019. gada 19. decembra tiesas sēdē,

pasludina šo spriedumu.

* Tiesvedības valoda – ungāru.

Spriedums

- 1 Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir par to, kā interpretēt Padomes Direktīvas 93/13/EEK (1993. gada 5. aprīlis) par negodīgiem noteikumiem patērētāju līgumos (OV 1993, L 95, 29. lpp.) 6. panta 1. punktu.
- 2 Šis lūgums ir iesniegts tiesvedībā starp *Györgyné Lintner* un *UniCredit Bank Hungary Zrt.* (turpmāk tekstā – “*UniCredit Bank*”) par dažiem negodīgiem noteikumiem hipotekārā aizdevuma līgumā, kas izteikts ārvalstu valūtā.

Atbilstošās tiesību normas

Savienības tiesības

- 3 Direktīvas 93/13 divdesmit pirmajā apsvērumā ir noteikts:

“tā kā dalībvalstīm būtu jānodrošina, ka negodīgus noteikumus neizmanto līgumos, ko pārdevējs vai piegādātājs slēdz ar patērētāju, un gadījumos, ja šādus noteikumus tomēr izmanto, tie nav patērētājam saistoši, bet līgums uz tiem pašiem noteikumiem turpina pusēm būt saistošs, ja tas var pastāvēt bez negodīgajiem noteikumiem”.

- 4 Šis direktīvas 4. panta 1. punktā ir paredzēts:

“Neskarot 7. pantu, līguma noteikuma negodīgumu novērtē, ņemot vērā preču vai pakalpojumu raksturu, attiecībā uz ko līgums noslēgts, un atsaucoties uz visiem apstākļiem līguma slēgšanas brīdī, kas ar to bijuši saistīti, kā arī visiem pārējiem līguma noteikumiem vai citu līgumu, no kā tas ir atkarīgs.”

- 5 Minētās direktīvas 6. panta 1. punktā ir paredzēts:

“Dalībvalstis nosaka, ka negodīgi noteikumi, kas izmantoti pārdevēja vai piegādātāja ar patērētāju noslēgtā līgumā, atbilstoši savas valsts tiesību aktiem nav saistoši patērētājam un ka līgums ar tādiem pašiem noteikumiem turpina pusēm būt saistošs, ja tas var pastāvēt bez negodīgajiem noteikumiem.”

- 6 Direktīvas 93/13 7. panta 1. punktā ir noteikts:

“Dalībvalstis nodrošina, ka patērētāju un konkurentu interesēs pastāv adekvāti un efektīvi līdzekļi, lai novērstu negodīgu noteikumu ilgstošu izmantošanu pārdevēju vai piegādātāju ar patērētājiem noslēgtos līgumos.”

- 7 Šis direktīvas 8. pantā ir noteikts:

“Dalībvalstis var ieviest vai saglabāt stingrākus Līgumam atbilstīgus noteikumus jomā, uz ko attiecas šī direktīva, lai nodrošinātu augstāku patērētāja aizsardzības līmeni.”

Ungārijas tiesības

- 8 Saskaņā ar *Polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény* (1952. gada Likums Nr. III par civilprocesu), redakcijā, kas piemērojama pamatlietā (turpmāk tekstā – “Civilprocesa likums”), 3. panta 2. punktu:

“Ja nevienā tiesību normā nav noteikts citādi, pušu iesniegtie juridiskie argumenti un prasījumi tiesai ir saistoši. Pušu izvirzītos prasījumus un argumentus tiesa izskata, ņemot vērā nevis to formālo nosaukumu, bet gan to saturu. [..]”

- 9 Civilprocesa likuma 23. panta 1. punktā ir noteikts:

“Meģes jurisdikcijā ir izskatīt:

[..]

k) lietas, kurās ir lūgts atzīt negodīgus līguma noteikumus par spēkā neesošiem;

[..].”

- 10 Šī likuma 73/A panta 1. punktā ir noteikts:

“Juridiskā pārstāvība ir obligāta:

[..]

b) lietās, kuras ir meģes tiesas kā pirmās instances tiesas jurisdikcijā, katrā tiesvedības posmā, kā arī apelācijas tiesvedībā [..].”

- 11 Atbilstoši Civilprocesa likuma 215. pantam:

“Nolēmums var attiekties tikai uz prasījumiem, kas ir izvirzīti prasības pieteikumā un saistībā ar aizstāvību. Šo noteikumu piemēro ne tikai galvenajiem prasījumiem, bet arī papildu prasījumiem (procenti, izdevumi u.c.).”

Pamatlieta un prejudiciālie jautājumi

- 12 *G. Lintner* 2007. gada 13. decembrī noslēdza ar *UniCredit Bank* hipotekārā aizdevuma līgumu, kas izteikts ārvalstu valūtā. Šajā līgumā ir ietverti daži noteikumi, ar kuriem *UniCredit Bank* ir piešķirtas tiesības vienpusēji grozīt minēto līgumu.

- 13 *G. Lintner* 2012. gada 18. jūlijā cēla prasību *Fővárosi Törvényszék* (Galvaspilsētas Budapeštas tiesa, Ungārija) atzīt ar atpakaļejošu spēku par spēkā neesošiem minētos noteikumus, pamatojot šo prasību it īpaši ar Direktīvu 93/13. Ar 2013. gada 29. augusta spriedumu šī tiesa noraidīja minēto prasību.

- 14 *Fővárosi Ítéltábla* (Galvaspilsētas Budapeštas apgabala apelācijas tiesa, Ungārija), lemjot par *G. Lintner* iesniegto apelācijas sūdzību, 2014. gada 1. aprīlī atcēla minēto spriedumu un nosūtīja lietu atpakaļ *Fővárosi Törvényszék* (Galvaspilsētas Budapeštas tiesa). *Fővárosi Ítéltábla* (Galvaspilsētas Budapeštas apgabala apelācijas tiesa) šajā rīkojumā atgādināja, ka Tiesa savā judikatūrā attiecībā uz Direktīvu 93/13 ir sistemātiski atsaukusies uz principu, saskaņā ar kuru lietās par patērētāju līgumiem tiesai pēc savas ierosmes ir jāizvērtē negodīgi noteikumi šādos līgumos. Šajā ziņā tā norādīja, ka – saskaņā ar tās izpratni par minēto direktīvu un judikatūru, kas uz to attiecas, kā arī par piemērojamajām valsts tiesībām – šīs direktīvas efektīva piemērošana ir iespējama tikai tad, ja valsts

- tiesa pēc savas ierosmes izvērtē visu strīdīgo līgumu. Tādējādi tā uzdeva *Fővárosi Törvényszék* (Galvaspilsētas Budapeštas tiesa) aicināt prasītāju paust, vai tā vēlas atsaukties uz minētajā rīkojumā norādītajiem negodīgajiem noteikumiem vai arī citiem līguma noteikumiem, kuri nebija minēti viņa sākotnējā prasībā, un vai viņa uzskata, ka šis līguma viņai būtu saistošs, ja attiecīgie noteikumi viņai netiktu piemēroti.
- 15 *Fővárosi Törvényszék* (Galvaspilsētas Budapeštas tiesa) 2015. gada 7. decembrī – pēc tam, kad tā bija saņēmusi lietu atpakaļ, – izbeidza tiesvedību, pamatojoties uz to, ka *G. Lintner* nebija atsaukusies uz aicinājumu pieprasīt “spēkā neesamības juridisko seku piemērošanu” saskaņā ar tādiem *ad hoc* tiesību aktiem, kas attiecas uz aizdevuma līgumiem, kuri izteikti ārvalstu valūtā kā pamatlietā, un kas tika pieņemti 2014. gadā pēc līgumu, kuri uz viņu attiecas, noslēgšanas. Šo tiesību aktu vidū tostarp ir *Kúriának a pénzügyi intézmények fogyasztói kölcsönszerződéseire vonatkozó jogegységi határozatával kapcsolatos egyes kérdések rendezéséről szóló 2014. évi XXXVIII. törvény* (2014. gada Likums Nr. XXXVIII, ar kuru reglamentē īpašus jautājumus, kas saistīti ar *Kúria* [Augstākās tiesas, Ungārija] nolēmumu nodrošināt tiesību aktu attiecībā uz aizdevuma līgumiem, kurus finanšu iestādes slēdz ar patērētājiem, vienveidību) un *Kúriának a pénzügyi intézmények fogyasztói kölcsönszerződéseire vonatkozó jogegységi határozatával kapcsolatos egyes kérdések rendezéséről szóló 2014. évi XXXVIII. törvényben rögzített elszámolás szabályairól és egyes egyéb rendelkezésekről szóló 2014. évi XL. törvény* (2014. gada Likums Nr. XL par norēķinu noteikumiem, kas minēti 2014. gada Likumā Nr. XXXVIII, ar kuru reglamentē īpašus jautājumus, kas saistīti ar *Kúria* [Augstākās tiesas] nolēmumu nodrošināt tiesību aktu attiecībā uz aizdevuma līgumiem, kurus finanšu iestādes slēdz ar patērētājiem, vienveidību, un par citiem noteikumiem) (turpmāk tekstā attiecīgi – “*DH1* un *DH2* likumi”), kuros ir ietvertas tiesību normas par negodīguma konstatēšanu, kā arī no tā izrietošajām sekām attiecībā uz dažiem šajos līgumos ietvertajiem noteikumiem, proti, tiem, kas attiecas, pirmkārt, uz iespēju vienpusēji grozīt līgumu un, otrkārt, atšķirību starp attiecīgās valūtas pirkšanas un pārdošanas likmēm.
 - 16 *Fővárosi Ítéltábla* (Galvaspilsētas Budapeštas apgabala apelācijas tiesa), kurā *G. Lintner* no jauna iesniedza apelācijas sūdzību, 2016. gada 29. martā atstāja spēkā minēto rīkojumu attiecībā uz noteikumiem, kas paredzēti *DH1* un *DH2* likumos, bet pārējā daļā atcēla un noteica *Fővárosi Törvényszék* (Galvaspilsētas Budapeštas tiesa) pieņemt jaunu nolēmumu.
 - 17 Šajā ziņā *Fővárosi Ítéltábla* (Galvaspilsētas Budapeštas apgabala apelācijas tiesa) uzskatīja, ka, lai arī attiecībā uz *DH1* un *DH2* likumos paredzētajiem noteikumiem vairs nevarēja tikt pieņemts tiesas nolēmums, *Fővárosi Törvényszék* (Galvaspilsētas Budapeštas tiesa), ņemot vērā *G. Lintner* prasījumus, tomēr bija jāizvērtē šī paša līguma noteikumi attiecībā uz notariālu apliecinājumu, līguma izbeigšanas iemesliem un dažām izmaksām, kas jāsedz prasītājam.
 - 18 *Fővárosi Törvényszék* (Galvaspilsētas Budapeštas tiesa), aicināta lemt par šiem noteikumiem, norāda, ka tai tādējādi pēc savas ierosmes ir jāizvērtē līguma noteikumi, kurus *G. Lintner* pirmajā instancē nav apstrīdējusi, turklāt prasītāja savas prasības pamatos nav arī norādījusi faktiskos apstākļus, no kuriem būtu iespējams secināt, ka viņa būtu arī lūgusi konstatēt *Fővárosi Ítéltábla* (Galvaspilsētas Budapeštas apgabala apelācijas tiesa) identificēto noteikumu negodīgumu.
 - 19 Līdz ar to iesniedzējtiesa jautā, pirmkārt, kādā mērā tai ir jāveic tāda līguma katra noteikuma negodīguma vērtējums, kura daži noteikumi ir patērētājas celtās prasības priekšmets, un, otrkārt, cik saistoši tai, veicot šo vērtējumu, ir prasītājas prasījumi. Iesniedzējtiesa šajā ziņā atsauca uz Tiesas judikatūru, it īpaši uz 2009. gada 4. jūnija spriedumu *Pannīņu GSM* (C-243/08, EU:C:2009:350), no kura izrietot, ka negodīgu noteikumu vērtējums pēc savas ierosmes ir pamatots ar apstākli, ka patērētājs nav zinājis savas tiesības un no to īstenošanas viņu ir atturējuši iespējamie ar tiesāšanos saistītie izdevumi. Iesniedzējtiesa norāda, ka atbilstoši Ungārijas tiesību aktiem tiesvedību, lai konstatētu līguma noteikumu negodīgumu, var ierosināt tikai ar advokāta starpniecību.

20 Šādos apstākļos *Fővárosi Törvényszék* (Galvaspilsētas Budapeštas tiesa) nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādus prejudiciālus jautājumus:

- “1) Vai Direktīvas [93/13] 6. panta 1. punkts, ņemot vērā arī valsts tiesisko regulējumu par obligātu pārstāvību tiesā, ir jāinterpretē tādējādi, ka ir jāpārbauda katrs līguma noteikums atsevišķi, uzdodot jautājumu, vai to var uzskatīt par negodīgu, neatkarīgi no tā, vai visu līguma noteikumu pārbaude ir faktiski nepieciešama, lai lemtu par prasībā izvirzīto prasījumu?
- 2) Ja tas tā nav, vai – pretēji tam, kas ierosināts pirmajā jautājumā, –Direktīvas [93/13] 6. panta 1. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka, lai konstatētu prasījuma pamatā esošā noteikuma negodīgumu, ir jāpārbauda visi pārējie līguma noteikumi?
- 3) Ja atbilde uz otro jautājumu ir apstiprinoša, vai tas var nozīmēt, ka, lai konstatētu attiecīgā noteikuma negodīgumu, ir jāveic visa līguma pārbaude, proti, katra līguma elementa negodīgums nedrīkst tikt pārbaudīts autonomi, neatkarīgi no tiesvedībā apstrīdētā noteikuma?”

Par prejudiciālajiem jautājumiem

Par pirmo jautājumu

- 21 Ar pirmo jautājumu iesniedzējtiesa būtībā vaicā, vai Direktīvas 93/13 6. panta 1. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka valsts tiesai, kurā patērētājs ir cēlis prasību konstatēt līguma, ko viņš noslēdzis ar pārdevēju vai piegādātāju, dažu noteikumu negodīgumu, ir pienākums pēc savas ierosmes un atsevišķi izvērtēt visus pārējos līguma noteikumus, kurus patērētājs nav apstrīdējis, lai pārbaudītu, vai tos var uzskatīt par negodīgiem.
- 22 No iesniedzējtiesas nolēmuma izriet, ka ar sākotnējo prasību *G. Lintner* vēlējas vienīgi konstatēt to līguma noteikumu negodīgumu, ar kuriem *UniCredit Bank* tika piešķirta iespēja vienpusēji grozīt aizdevuma līgumu pamatlietā. Tomēr pašreizējā tiesvedības stadijā iesniedzējtiesai ir jālemj par jautājumu, vai tai saskaņā ar Direktīvu 93/13 ir pienākums, kā tas arī ir pieprasīts *Fővárosi Ítéltábla* (Galvaspilsētas Budapeštas apgabala apelācijas tiesa) apelācijas tiesvedībā pasludinātajā spriedumā, pēc savas ierosmes paplašināt tajā izskatāmo strīdu, attiecinot to arī uz iespējami negodīgo līguma noteikumu, kuri attiecas uz notariālo apliecinājumu, līguma izbeigšanas iemesliem un dažām izmaksām, kas jāsedz *G. Lintner*, vērtējumu, lai gan prasītāja savā sākotnējā prasībā minētos noteikumus nebija apstrīdējusi.
- 23 Šajā ziņā saskaņā ar pastāvīgo judikatūru ar Direktīvu 93/13 ieviestā aizsardzības sistēma balstās uz ideju, ka patērētājs salīdzinājumā ar pārdevēju vai piegādātāju ir nelabvēlīgākā situācijā gan attiecībā uz iespēju risināt sarunas, gan attiecībā uz informētības līmeni, šī situācija viņam liek piekrist pārdevēja vai piegādātāja iepriekš izstrādātajiem noteikumiem bez iespējas ietekmēt to saturu (skat. it īpaši spriedumus, 2009. gada 4. jūnijs, *Pannon GSM*, C-243/08, EU:C:2009:350, 22. punkts, un 2018. gada 17. maijs, *Karel de Grote – Hogeschool Katholieke Hogeschool Antwerpen*, C-147/16, EU:C:2018:320, 26. punkts).
- 24 Tiesa arī ir nospriedusi, ka, ņemot vērā šādu nelabvēlīgāku situāciju, šīs direktīvas 6. panta 1. punktā ir paredzēts, ka negodīgi noteikumi nav saistoši patērētājiem. Kā izriet no judikatūras, šī ir imperatīva norma, kura vērsta uz to, lai formālo līdzsvaru, ko līgums nodibina starp līgumslēdzēju pušu tiesībām un pienākumiem, aizstātu ar patiesu līdzsvaru, kas var atjaunot minēto pušu vienlīdzību (spriedums, 2018. gada 17. maijs, *Karel de Grote – Hogeschool Katholieke Hogeschool Antwerpen*, C-147/16, EU:C:2018:320, 27. punkts un tajā minētā judikatūra).

- 25 Lai nodrošinātu ar minēto direktīvu iecerēto aizsardzību, Tiesa ir norādījusi, ka nevienlīdzīgo situāciju starp patērētāju un pārdevēju vai piegādātāju var izlīdzināt tikai ar pozitīvu to personu iejaukšanos, kas pašas nav līgumslēdzējas (spriedumi, 2010. gada 9. novembris, *VB Pénzügyi Lízing*, C-137/08, EU:C:2010:659, 48. punkts, un 2018. gada 17. maijs, *Karel de Grote – Hogeschool Katholieke Hogeschool Antwerpen*, C-147/16, EU:C:2018:320, 28. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra).
- 26 Tādējādi, pirmkārt, saskaņā ar pastāvīgo judikatūru valsts tiesai, ja tās rīcībā ir šajā ziņā vajadzīgie faktiskie un tiesiskie apstākļi, ir pienākums pēc savas ierosmes izvērtēt to līguma noteikuma negodīgumu, kas ietilpst Direktīvas 93/13 piemērošanas jomā, un tādējādi panākt līdzsvaru starp patērētāju un pārdevēju vai piegādātāju (spriedumi, 2018. gada 17. maijs, *Karel de Grote – Hogeschool Katholieke Hogeschool Antwerpen*, C-147/16, EU:C:2018:320, 29. punkts, un 2018. gada 20. septembris, *OTP Bank un OTP Faktoring*, C-51/17, EU:C:2018:750, 87. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra).
- 27 Līdz ar to pārbaude pēc savas ierosmes, kas tiesai, kurā celta prasība, ir jāveic saskaņā ar Direktīvu 93/13, vispirms attiecas uz līguma noteikumiem, kuru negodīgums var tikt pierādīts, pamatojoties uz valsts tiesas rīcībā esošajos lietas materiālos ietvertajiem tiesiskajiem vai faktiskajiem apstākļiem. Ja valsts tiesas rīcībā nav visu šo elementu, tā nevar veikt minēto pārbaudi (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2018. gada 13. septembris, *Profi Credit Polska*, C-176/17, EU:C:2018:711, 46. un 47. punkts).
- 28 Pēc tam šādā pārbaudē ir jāievēro strīda priekšmeta robežas, tās saprotot kā rezultātu kādas puses izteiktajiem iebildumiem, skatot tos šajā nolūkā izteikto prasījumu un pamatu gaismā.
- 29 Vispirms, kaut gan Direktīvā 93/13 iecerētā patērētāju aizsardzība prasa valsts tiesas, kurā celta prasība, pozitīvu iejaukšanos, lai šī aizsardzība varētu tikt nodrošināta, tomēr ir svarīgi, lai kāda no līguma pusēm būtu uzsākusi tiesvedību (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2015. gada 1. oktobris, *ERSTE Bank Hungary*, C-32/14, EU:C:2015:637, 63. punkts).
- 30 Turklāt aizsardzības efektivitāte, kādu saskaņā ar minēto direktīvu tiesai ir paredzēts nodrošināt patērētājam, iejaucoties pēc savas ierosmes, nedrīkst ignorēt vai pārsniegt strīda robežas, kādas puses noteikušas savos iebildumos, skatot tos pušu izvirzīto pamatu gaismā, tādējādi, ka minētajai valsts tiesai nav jāpaplašina strīds, pārsniedzot šajā tiesā iesniegtos prasījumus un pamatus, atsevišķi analizējot visus pārējos līguma – kurā tikai daži noteikumi ir minētā tiesā iesniegtās prasības priekšmets – noteikumus, lai pārbaudītu to iespējami negodīgo raksturu.
- 31 Šo vērtējumu pamato it īpaši apstākļi, ka dispozitivitātes princips, saskaņā ar kuru prasības priekšmetu nosaka lietas dalībnieki, kā arī *ne ultra petita* princips, saskaņā ar kuru tiesa nedrīkst lemt, pārsniedzot pušu prasījumus, – uz kuriem atsaucas arī Ungārijas valdība tiesas sēdē – varētu tikt neievēroti, ja valsts tiesām saskaņā ar Direktīvu 93/13 būtu pienākums neņemt vērā vai pārsniegt strīda priekšmeta robežas, kas noteiktas pušu prasījumos un pamatos, kā tas būtībā arī ir norādīts ģenerāladvokāta secinājumā 43. un 51. punktā.
- 32 Līdz ar to valsts tiesa – strīda, kas tajā iesniegts, priekšmeta robežās – tiek aicināta saistībā ar aizsardzību, kāda saskaņā ar Direktīvas 93/13. pantu piešķirama patērētājiem, pēc savas ierosmes izvērtēt līguma noteikumu, lai novērstu, ka patērētāja iebildumi attiecīgā gadījumā tiek noraidīti ar likumīgā spēka stājušos lēmumu, lai gan tos būtu bijis iespējams pieņemt, ja patērētājs nebūtu nezināšanas dēļ atstājis bez ievēribas šī noteikuma negodīgumu.
- 33 Ir arī jānorāda – lai patērētājs varētu pilnībā saņemt Direktīvā 93/13 piešķirto aizsardzību un lai netiktu apdraudēta šīs aizsardzības lietderīgā iedarbība, valsts tiesai tajā izvirzītie iebildumi nav jāinterpretē formāli, bet, gluži pretēji, jāsaprot to saturs pamatu, kas izvirzīti šo iebildumu pamatojumam, gaismā.

- 34 No šī sprieduma 27.–33. punktā izklāstītajiem apsvērumiem izriet, ka tikai tie līguma noteikumi, kas, lai arī patērētāja prasība uz tiem neattiecas, ir saistīti ar strīda priekšmetu, kādu ir noteikušas puses, ņemot vērā to prasījumus un pamatus, ietilpst valsts tiesas, kurā celta prasība, pienākumā veikt vērtējumu pēc savas ierosmes, un ir jāizvērtē, lai pārbaudītu to iespējami negodīgo raksturu, ja tās rīcībā ir šajā ziņā vajadzīgie tiesiskie un faktiskie apstākļi.
- 35 Otrkārt, attiecībā uz šī pienākuma veikt pārbaudi pēc savas ierosmes īstenošanu, lai arī tā attiecas tikai uz iepriekšējā punktā minētajiem noteikumiem, no tā tomēr nevarētu secināt, ka valsts tiesai, kurā celta prasība, jebkuros apstākļos būtu jāņem vērā vienīgi pušu izvirzītie tiesiskie un faktiskie apstākļi, lai attiecinātu šo pārbaudi tikai uz noteikumiem, kuru negodīgums var tikt galīgi novērtēts, pamatojoties tikai uz šiem elementiem.
- 36 Tiesa vairākkārt ir nospriedusi, ka valsts tiesai pēc savas ierosmes ir jāveic pierādījumu vākšana, lai noteiktu, vai noteikums, kas ietverts līgumā, kurš noslēgts starp pārdevēju vai piegādātāju un patērētāju, un kas ir strīda priekšmets tajā, ietilpst Direktīvas 93/13 piemērošanas jomā (šajā nozīmē skat. spriedumus, 2010. gada 9. novembris, *VB Pénzügyi Lízing*, C-137/08, EU:C:2010:659, 56. punkts, un 2019. gada 7. novembris, *Profi Credit Polska*, C-419/18 un C-483/18, EU:C:2019:930, 66. punkts).
- 37 Tāpat un kā būtībā norādījis arī ģenerāladvokāts secinājumu 61.–64. punktā, ja no tiesiskajiem un faktiskajiem apstākļiem, kas ietverti valsts tiesā iesniegtajos lietas materiālos, izriet būtiskas šaubas par dažu tādu noteikumu negodīgumu, uz kuriem prasītājs nav norādījis, bet kuriem ir cieša saikne ar strīda priekšmetu, nepastāvot iespējai veikt galīgo novērtējumu šajā ziņā, valsts tiesai, ja nepieciešams, pēc savas ierosmes ir jāveic pierādījumu vākšanas pasākumi, lai pabeigtu lietas materiālus, lūdzot pusēm, ievērojot sacikstes principu, iesniegt šajā ziņā nepieciešamos paskaidrojumus un dokumentus.
- 38 No tā izriet, ka valsts tiesai ir pienākums pēc savas ierosmes veikt tādu pierādījumu vākšanas pasākumus kā šī sprieduma iepriekšējā punktā minētie, ja tiesiskie un faktiskie apstākļi, kas jau ir ietverti minētajos lietas materiālos, rada būtiskas šaubas par dažu to noteikumu negodīgumu, kuri, lai arī patērētājs tos nav apstrīdējis, ir saistīti ar strīda priekšmetu, un ka līdz ar to pārbaudes pēc savas ierosmes īstenošana, kas jāveic šai tiesai, prasa veikt šādus pierādījumu vākšanas pasākumus.
- 39 Šajā gadījumā šķiet, ka no šī sprieduma 22. punktā minētajiem apsvērumiem izriet, ka iesniedzējtiesa balstās uz pieņēmumu, ka noteikumi, kurus *G. Lintner* nav apstrīdējusi, nav saistīti ar strīda pamatlīta priekšmetu, ciktāl piemērojamā turpmākā rīcība saistībā ar prasītājas iebildumiem, kuri konkrēti attiecas uz noteikumiem, kas *UniCredit Bank* ļauj vienpusēji grozīt līgumu, nekādi nav atkarīga no lēmuma attiecībā uz šiem noteikumiem. Šādā gadījumā no Direktīvas 93/13 izrietošais pienākums veikt pārbaudi pēc savas ierosmes neattiecas uz minētajiem noteikumiem, ar nosacījumu, ka iesniedzējtiesai attiecīgajā gadījumā ir jāveic pārbaude attiecībā uz strīda precīzu priekšmetu, ņemot vērā *G. Lintner* izvirzītos prasījumus un pamatus. Šis konstatējums tomēr neietekmē *G. Lintner* iespēju attiecīgā gadījumā saskaņā ar piemērojamajām valsts tiesību normām celt jaunu prasību, kas attiektos uz līguma noteikumiem, kuri nebija viņas sākotnējās prasības priekšmets, vai paplašināt valsts tiesā iesniegtā strīda priekšmetu, pamatojoties uz minētās tiesas aicinājumu vai savu pašas iniciatīvu.
- 40 Turklāt apstāklim, ka *G. Lintner* pārstāvēja advokāts, nav nozīmes attiecībā uz iepriekšējo analīzi, jo vispārīgais jautājums par valsts tiesas pienākuma veikt pārbaudi pēc savas ierosmes apmēru ir jāizskata atsevišķi no katras lietas konkrētajiem apstākļiem (pēc analogijas skat. spriedumu, 2007. gada 4. oktobris, *Rampion* un *Godard*, C-429/05, EU:C:2007:575, 62. un 65. punkts).
- 41 Visbeidzot ir jāatgādina, pirmkārt, ka saskaņā ar Direktīvas 93/13 8. pantu “dalībvalstis var pieņemt vai saglabāt visstingrākos līgumam atbilstīgus noteikumus jomā, uz ko attiecas šī direktīva, lai nodrošinātu visaugstāko patērētāja aizsardzības līmeni”. Līdz ar to dalībvalstis ir brīvas savās valsts tiesībās paredzēt plašāku pārbaudi pēc savas ierosmes nekā to, kas tās tiesām ir jāveic saskaņā ar šo direktīvu atbilstoši šī sprieduma 28.–38. punktā minētajiem apsvērumiem.

- 42 Otrkārt, gadījumā, ja valsts tiesa pēc tam, kad, pamatojoties uz faktiskajiem un tiesiskajiem apstākļiem, kas ir tās rīcībā vai kas tai tikuši paziņoti pēc pierādījumu vākšanas pasākumiem, kurus tā pēc savas ierosmes veikusi šajā ziņā, ir atzinusi, ka noteikums ietilpst minētās direktīvas piemērošanas jomā, ja šī tiesa novērtējuma, ko tā veic pēc savas ierosmes, beigās, konstatē, ka šis noteikums ir negodīgs, tad tās pienākums parasti ir informēt lietas dalībniekus un aicināt tos atbilstoši sacikstes principam apspriest šo noteikumu, ievērojot valsts procesuālajos noteikumos šajā ziņā paredzētās formalitātes (šajā nozīmē skat. spriedumus, 2013. gada 21. februāris, *Banif Plus Bank*, C-472/11, EU:C:2013:88, 31. un 32. punkts, kā arī 2019. gada 7. novembris, *Profi Credit Polska*, C-419/18 un C-483/18, EU:C:2019:930, 70. punkts).
- 43 Treškārt, valsts tiesai atbilstoši Direktīvai 93/13 nav pienākuma izvairīties no šādu līguma noteikumu piemērošanas, ja patērētājs pēc tam, kad tiesa viņu informējusi, nevēlas izvirzīt iebildumu par negodīgo un nesaistošo raksturu (spriedums, 2009. gada 4. jūnijs, *Pannon GSM*, C-243/08, EU:C:2009:350, 33. punkts).
- 44 Ņemot vērā iepriekš izklāstītos apsvērumus, uz pirmo jautājumu ir jāatbild, ka Direktīvas 93/13 6. panta 1. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka valsts tiesai, kurā patērētājs ir cēlis prasību konstatēt līguma, ko viņš noslēdzis ar pārdevēju vai piegādātāju, dažu noteikumu negodīgumu, nav pēc savas ierosmes atsevišķi jāizvērtē visi pārējie līguma noteikumi, kurus patērētājs nav apstrīdējis, lai pārbaudītu, vai tos var uzskatīt par negodīgiem, bet tikai tie, kas saistīti ar strīda priekšmetu, kādu noteikušas puses, ja valsts tiesas rīcībā ir šajā ziņā nepieciešamie tiesiskie un faktiskie apstākļi, kuri vajadzības gadījumā papildināti ar pierādījumu vākšanas pasākumiem.

Par otro un trešo jautājumu

- 45 Ar otro un trešo jautājumu, kuri jāaplūko kopā, iesniedzējtiesa būtībā vaicā, vai Direktīvas 93/13 4. panta 1. punkts un 6. panta 1. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka, ja līguma noteikuma, kas ir patērētāja iebildumu pamatā, negodīguma novērtēšanas nolūkā ir jāņem vērā visi ar pārdevēju vai piegādātāju noslēgtā līguma noteikumi, šāda ņemšana vērā pati par sevi nozīmē, ka valsts tiesai, kurā celta prasība, ir pienākums izvērtēt pēc savas ierosmes visu noteikumu iespējamo negodīgumu.
- 46 Šajā ziņā Tiesa ir atgādinājusi, ka saskaņā ar Direktīvas 93/13 4. panta 1. punktu valsts tiesai, lai sniegtu novērtējumu par, iespējams, negodīgu līguma noteikumu, ar ko tiek pamatota prasība lietā, kuru tā izskata, ir jāņem vērā visi pārējie līguma noteikumi (spriedums, 2013. gada 21. februāris, *Banif Plus Bank*, C-472/11, EU:C:2013:88, 41. punkts).
- 47 Šis pienākums ņemt vērā visus pārējos starp pārdevēju vai piegādātāju un patērētāju noslēgtā līguma noteikumus ir skaidrojams ar to, ka apstrīdētā noteikuma vērtējumā ir jāņem vērā visi apstākļi, kam var būt nozīme, lai saprastu šo noteikumu tā kontekstā, ciktāl, ņemot vērā šī līguma saturu, lai novērtētu minētā noteikuma negodīgumu, var būt nepieciešams izvērtēt visu minētā līguma noteikumu kumulatīvo iedarbību (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2016. gada 21. aprīlis, *Radlinger un Radlingerová*, C-377/14, EU:C:2016:283, 95. punkts).
- 48 Tomēr, kā izriet no pirmā jautājuma analizē atspoguļotajiem apsvērumiem un kā ģenerāladvokāts norādījis secinājumā 75. punktā, no tā neizriet, ka valsts tiesai, kad tā veic vērtējumu, pamatoties uz Direktīvas 93/13 6. panta 1. punktu, ir pienākums pēc savas ierosmes atsevišķi izvērtēt citus līguma noteikumus attiecībā uz to iespējamo negodīgumu.
- 49 Ņemot vērā iepriekš minētos apsvērumus, uz otro un trešo jautājumu ir jāatbild, ka Direktīvas 93/13 4. panta 1. punkts un 6. panta 1. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka, ja ir taisnība, ka līguma noteikuma, kas ir patērētāja iebildumu pamatā, negodīguma novērtēšanas nolūkā ir jāņem vērā

visi pārējie starp pārdevēju vai piegādātāju un patērētāju noslēgtā līguma noteikumi, šī ņemšana vērā pati par sevi nenozīmē, ka valsts tiesai, kurā ir celta prasība, ir pienākums pēc savas ierosmes izvērtēt visu noteikumu iespējamo negodīgumu.

Par tiesāšanās izdevumiem

- 50 Attiecībā uz pamatlietas pusēm šī tiesvedība ir stadija procesā, kuru izskata iesniedzējtiesa, un tā lemj par tiesāšanās izdevumiem. Izdevumi, kas radušies, iesniedzot apsvērumus Tiesai, un kas nav minēto pušu izdevumi, nav atlīdzināmi.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (trešā palāta) nospriež:

- 1) **Padomes Direktīvas 93/13/EEK (1993. gada 5. aprīlis) par negodīgiem noteikumiem patērētāju līgumos 6. panta 1. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka valsts tiesai, kurā patērētājs ir cēlis prasību konstatēt līguma, ko viņš noslēdzis ar pārdevēju vai piegādātāju, dažu noteikumu negodīgumu, nav pēc savas ierosmes atsevišķi jāizvērtē visi pārējie līguma noteikumi, kurus patērētājs nav apstrīdējis, lai pārbaudītu, vai tos var uzskatīt par negodīgiem, bet tikai tie, kas saistīti ar strīda priekšmetu, kādu noteikušas puses, ja valsts tiesas rīcībā ir šajā ziņā nepieciešamie tiesiskie un faktiskie apstākļi, kuri vajadzības gadījumā papildināti ar pierādījumu vākšanas pasākumiem.**
- 2) **Direktīvas 93/13 4. panta 1. punkts un 6. panta 1. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka, ja ir taisnība, ka līguma noteikuma, kas ir patērētāja iebildumu pamatā, negodīguma novērtēšanas nolūkā ir jāņem vērā visi pārējie starp pārdevēju vai piegādātāju un patērētāju noslēgtā līguma noteikumi, šī ņemšana vērā pati par sevi nenozīmē, ka valsts tiesai, kurā ir celta prasība, ir pienākums pēc savas ierosmes izvērtēt visu noteikumu iespējamo negodīgumu.**

[Paraksti]